XX. Leto Klagenfurt (Celovec), dne 14. avgusta 1940 Št. 33.

KOROŠKI SLOVENEC

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEC“
Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26 — Tel. 13-02
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26

List za politiko, gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 10 Rpf.
Stane četrtletno: 1 RM — Rpf; celoletno: 4 RM — Rpf
Za Jugoslavijo četrtletno: Din. 25; celoletno: Din. 100

Ruski kolhoz.

S prvim dnem kapitalističnega gospodarskega reda se je pojavil agrarni problem, vprašanje, kako prirediti kmetijstvo novim gospodarskim načelom. Nešteti gospodarstveniki so se bavili s tem vprašanjem, številni poizkusi so bili izvedeni, tisoče nasvetov je bilo danih, pa kmetijstvo je vztrajno kljubovalo načelom gospodarske svobode in proste tekme. In ko so že omahovali in omagovali ljudje v kmetijstvu, je stavila zemlja s svojimi posebimi zakoni rasti in zorenja svoje zahteve in ne najzadnje je bila kronična kmetijska kriza eden glavnih povodov zloma kapitalizma. Nova doba napoveduje nov gospodarski red. Le-ta bo našel svojo obliko tudi v kmetijstvu. Narodni socializem Velike Nemčije je započel rešitev agrarnega problema z ustvaritvijo dedne kmetije. Dedna kmetija je v pravnem in gospodarskem pogledu bistveno nekaj novega. Sovjetska Rusija je uvedla zadružno kmetijo ali kolhoz. Dočim vpošteva narodno-socialistična agrarna politika prirodno težnjo kmetov po zasebni lasti gospodarskih dobrin, so se sovjetski gospodarstveniki odločili za podružabljenje zemlje in gospodarske proizvodnje v kmetijstvu. Razvoj njihove agrarne politike bodi v naslednjih vrsticah bežno nakazan, o nemški dedni kmetiji pa hočemo spregovoriti v eni prihodnjih številk.

Uradna sovjetska statistika deli prebivalstvo Rusije v dva stanova: v delavce in kmete. Ta dva stanova tvorita devet desetin vsega prebivalstva in sicer tvorijo eno tretjino delavci in tovarniški nameščenci, okroglo polovico člani kmetskih kolhozov (zemljiških zadrug), dvajsetinko kmetje z zasebno lastnino in približno enako je dijakov, vojakov, vpokojencev i. dr. Glavni sad prvih dveh petletk imenujejo gospodarji Sovjetske Rusije podružabljenje zemlje. Dočim je bilo še leta 1928 73% vsega prebivalstva zasebnih kmetov, je podružabljenje kmetijstva v 10 letih tako napredovalo, da so zemljiške zadruge danes izključne predstavnice ruskega kmetijstva.

Kolhoz nastane iz podržavljenja zemljiške posesti in produkcijskih sredstev. Voditelje kolhozov imenujejo člani sami. Za leto 1937 je bilo navedenih za vso Rusijo skupno 582.000 vodij kolhozov in njihovih namestnikov in od teh okroglo 20.000 oseb ženskega spola. Poljsko delo opravljajo kmetje. V odškodnino ali plačilo imajo delež skupne proizvodnje in sicer v razmerju do kakovosti in količine storjenega dela. Prej pa se odtegne državni delež v obliki poljskih pridelkov, odmerjen po razsežnosti orne zemlje.

Kolhozi imajo svoj poseben statut. Po njem sme vsak član imeti v zasebni lasti hišo in nekaj zemlje, ki jo obdeluje kakor hoče, ter odgovarjajoče število goveje živine in perutnine. Obseg zasebnega zemljišča enega člana se giblje med eno četrtino hektara do enega hektara. Poljedelski stroji, ki jih ima Rusija absolutno največ na svetu, niso last kolhoza, ampak posebnih traktorskih postaj (mašinskaje i traktorskaje stancije), ki opravljajo potrebno delo na podružabljeni zemlji proti plačilu. Te postaje vodi država sama; država vzdržuje polegtega še tako imenovane sovhoze, ki so nekaka vzorna posestva, na katerih se poizkušajo novi načini obdelovanja zemlje. Iz tega se razlaga, da sovhozi z napredkom kmetskega gospodarstva od leta do leta padajo, raste pa število traktorskih postaj.

V nasprotju s statutom kolhozov težijo kmetje-člani po čim večji zasebni lasti. Nadalje predpostavljajo delu na zadružni kmetiji opravek na zemlji, ki se jim je dodelila v zasebno last. Zato je izšla letos posebna odredba, ki pravi, da nihče ne sme samovoljno zmanjšati površine zadružne zemlje v korist zasebni, ampak da je to samo pravica vlade. Nadalje ugotavlja taista odredba, da nekateri člani kolhozov zanemarjajo delo na zadružni zemlji in da so nekateri delali za kolhoz celo samo 20 do 30 dni na leto. Končno še dostavlja, da postaja zemlja, ki je dana vsakemu na razpolago, da še kaj povrh zasluži, kar že glavni vir dohodkov članov kolhoza.

Predsednik sveta ljudskih komisarjev, Molotov, se je na predzadnjem kongresu Sovjetske Rusije neposredno bavil tudi s sovjetskim kmetijstvom. Izjavil je, da je med kmeti precejšnje število, ki se ne prizadevajo za državo, to je za interese kolhozov, ampak se skušajo izogniti svojim dolžnostim napram skupnosti. Drug komisar je dostavil, da ni mogoče biti član kolhoza, obenem pa posvečati obdelovanju skupne zemlje samo 30 do 40 dni na leto le zaradi lepšega, da bi se ukanila oblast. Taisti komisar je predlagal, naj se zasebna gospodarstva članov kolhoza zmanjšajo v prid zadružnih zemljišč. Svoj predlog je podprl, češ da je vprašanje organizacije dela in gospodarskega dohodka kolhozov zelo aktualno, če naj daje zadružna zemlja čim več žetve in naj zredi čim več živine. Porast proizvodnje v kolhozih ovira dejstvo, da se dnevna plača določa neodvisno od pridelka na polju in v hlevu in da je torej delo zadružnih članov tako rekoč neodvisno od osebnega truda in prizadevanja. Tako je razumljiv stavljeni predlog, naj bi se uvedel sistem nagrad za zasebno boljše delo posameznih oseb ali skupin, torej neke vrste akord.

Vsekakor predstavlja kolhoz zanimiv agrarno-političen poizkus, katerega izvedba nakazuje nenavadno svojevrstnost kmetijskega gospodarstva in kmetijskega ljudstva.

Uspešne operacije proti Angliji.

Nemško vojno poročilo.

Vrhovno poveljstvo nemške vojske javlja:

9. avgusta: Nemški brzi čolni so napadli angleško brodovje in potopili tri parnike po 8000, 5000 in 4000 BRT. Letala so uničila 12 ladij s skupno 55.000 tonami. Nadalje so bombardirala naprave angleške vojne industrije v mestih Leyland, Chester, Yeovil, Plymouth. Uničeni sta bili 2 letali in 12 balonov. Pri otoku Wight in pred Doverjem so se vršili ostri zračni boji, v katerih je bilo sestreljenih 49 angleških letal, 10 nemških letal se ni vrnilo.

10. avgusta: Podmornica je potopila angleško trgovsko ladjo z 8700 BRT. Nemška letala so se nahajala na izvidnih poletih nad vzhodno in južno angleško obalo in nad Shetlandskimi otoki. Bombardirala so med drugim veliko tovarno za letala v mestu Rochester in ladjedelnice v mestih Sheerness in Chatham. Nemška protiletalska artiljerija je s tem dnem sestrelila 1500. sovražno letalo.

11. avgusta: Nemško zračno brodovje je napadlo angleško vojno luko Portland, uničilo pristaniške naprave in zažgalo petrolejska skladišča. Nad Rokavom so se vršili ostri zračni boji, v katerih je bilo sestreljenih skupno 89 sovražnih letal, 17 nemških se ni vrnilo. Potopljene so bile 3 trgovske ladje, močno poškodovani pa 1 rušilec in 2 nadaljni ladji. Razdejanje v pristanišču Portland je veliko, tam se nahajajoče ladje so bile uničene.

12. avgust: Letala so napadla naprave pri mestih Portsmouth, Dover in Manston. Pred angleška pristanišča so metala mine. Skupno je sovražnik izgubil 92 letal in 8 balonov, 17 nemških letal se ni vrnilo. Podmornica je potopila oboroženo trgovsko ladjo.

Vrhovno poveljstvo italijanske vojske javlja:

9. avgusta: Italijanske čete so v angleški Somaliji zasedle mesto Zeila in prodirajo sedaj v smeri proti mestu Berbera, pri čemer jih skušajo Angleži ovirati. Italijani nameravajo s to akcijo umetno razdeljeno Somalijo združiti in jo pridružiti svojemu imperiju.

10. avgusta: Ob cirenajski meji so ital. letala sestrelila 5 angleških letal, izgubila pa 2 lastna aeroplana. V Somaliji so ital. čete dosegle kraj Hargeisa.

11. avgusta: Potopljena je bila angleška podmornica „Odin“. V Somaliji so ital. čete dosegle prelaza Gardin in Gardajore in prodirajo naprej. V Sudanu so ital. letala bombardirala letališče Erkovit in na tleh uničili 15 letal. Nad Kenio je bilo sestreljeno eno angleško letalo.

12. avgust: Ital. letala so tretjič bombardirala pristanišče Aden, nakar so angleške vojne ladje zapustile luko. V angleški Somaliji so ital. čete prodirale naprej.

Bilanca dveh mesecev: Italija je v dosedanji vojni proti Angliji uničila 289 letal, 1 križarko, 4 rušilce, 10 trgovskih ladij, poškodovala pa 2 podmornici.

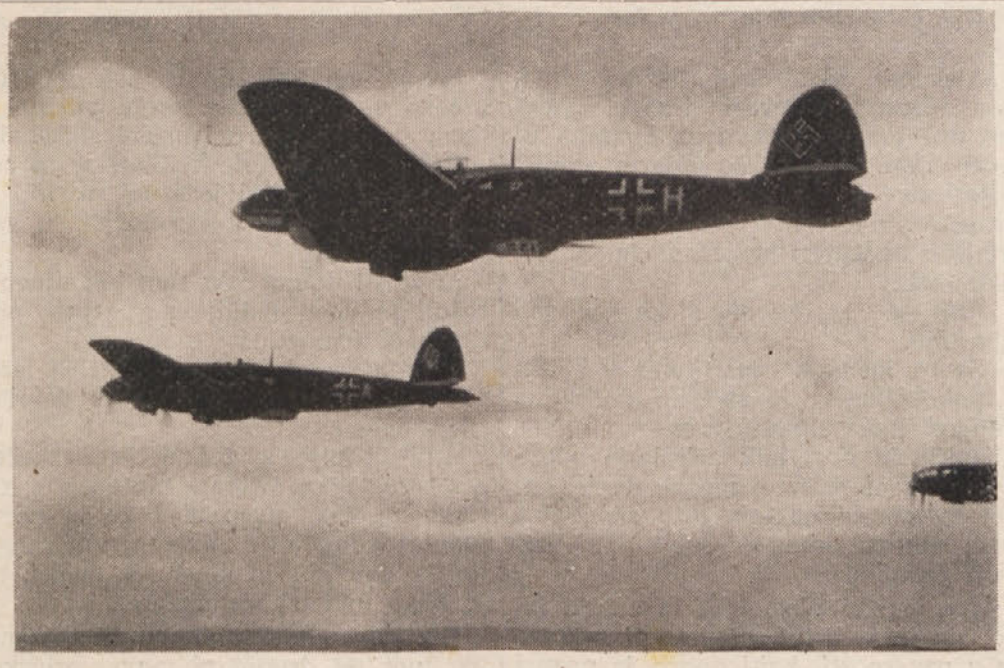

Nemški odgovor Angliji.
He 111 z bremenom težkih bomb na poletu proti Angliji.
PK Grosse-Atlantic-Zander M.

Funk:

„Gospodarsko smo pripravljeni!“

O priliki otvoritve nemške razstave v Königsbergu je podal minister **Funk** pregled gospodarskega razvoja Nemčije in dejal med drugim: **Nemčija je glede prehrane absolutno zavarovana. Angleško blokado je politično in vojaško razbila. Prednosti, ki jo ima po sedemletnem trdem delu, ji Anglija ne bo mogla vzeti. Anglija mora uvažati štiri petine vsega potrebnega blaga in je danes sama blokirana. Uvoz potrebnih pridelkov je padel na polovico, kajti drugo polovico uvoza so sprejemala sedaj zaprta južna in jugovzhodna angleška pristanišča.** Nemčija upravlja in izgrajuje znatno povečano hišo in svet spoznava, da stoji tudi gospodarsko pred povsem novim razdobjem. Nemško gospodarstvo stoji močno in pripravljeno za vojno in mir.

Bolgarija.

Bolgarska javnost je z zadoščenjem sprejela nedavni govor rumunskega ministrskega predsednika, v katerem je pozival rumunsko ljudstvo, naj dobrohotno doprinese potrebne žrtve, in nadaljeval med drugim: Rumunski narod ima dovolj notranjih sil, da bo te žrtve zamogel doprinesti. Z Bolgarijo vred upa rumunska vlada, da bo kmalu dosežen zadovoljiv sporazum. (Op. ur. O Južni Dobrudži, ki naj pripade Bolgariji, najdete podatke na zadnji strani te številke.) — Iz Nemčije sta se vrnila bivši vrhovni poveljnik bolgarske vojske general Šikov in vodja drž. delovne službe polk. Ganev.

Rumunija.

Rumunski poslanik v Budimpešti je madžarski vladi izjavil, da je Rumunija načelno pripravljena za pogajanja glede revizije meja. Nato je madžarski poslanik v Bukarešti predal v zunanjem ministrstvu spomenico madžarskega zunanjega ministra s podrobno izdelanimi predlogi za pogajanja o reviziji. O kmalošnjem sporazumu med obema državama pa se dvomi, ker si državi že glede števila v Rumuniji živečih Madžarov nista edini: Rumuni jih naštejejo največ 1 milijon sedemstotisoč, dočim govorijo Madžari o 2 in pol milijona, pri čemer prištevajo sebi tudi narod Szeklov, ki govori svoj posebni jezik in ga je nad pol milijona. — Nemčija je medtem sklenila z Rumunijo dogovor o rumunski dobavi žita. Rumunski kmetje bodo svojo odvišno letino razmerno dobro prodali. Minule dni je dospela k pogajanjem tudi italijanska gospodarska delegacija.

Nezadovoljstvo med Arabci.

Nemški listi poročajo o rastočem nerazpoloženju arabskega ljudstva v Sudanu, Egiptu in Palestini, ki je naperjeno proti ostrim angleškim vojnim ukrepom. Angleži zbirajo svoje čete predvsem v Sudanu, kjer so Italijani

dosegli velike vojaške uspehe. V Egiptu so angleški policisti zastražili mošeje in strogo zasledujejo gibanje arabskega ljudstva. V Palestini patroljirajo judovski policisti, iz česar bi se dalo sklepati, da bo Anglija izvedla napoved ministra Edena in oborožila več judovskih regimentov. Po teh vesteh torej stopa arabsko vprašanje v ospredje.

Indija.

Indijski podkralj je podal izjavo, da bo Anglija po dovršeni vojni izpolnila indijsko željo glede samouprave, če bo Indija varovala edinost. Angleški listi so to izjavo podčrtali in dostavili, da zamorejo braniti Indijo samo angleške ladje in angleške garnizije in naj Indijci uvidijo dobro angleško voljo. Indijski kongres je izjavo sprejel dokaj hladno, Gandhi se je odločil za molk, bivši vodja kongresa Nehru pa je v imenu nacionalnih Indijcev napovedal primeren odgovor.

Japonska proti Angliji.

S prevzemom vlade po knezu Konoye je nerazpoloženje japonskega javnega mnenja napram Angliji močno naraslo. V vseh mestih se vršijo manifestacije, ki sklepajo ostre resolucije proti zapiranju Japoncev v Angliji. Resolucije so naslovljene na min. predsednika in na vojnega ministra. V Tokiu je bila ustanovljena posebna protibritanska liga, ki se odločno zavzema za to, da se ukine sleherni angleški vpliv na Daljnem vzhodu. Od francoskih kolonijalnih oblasti v Indokini zahteva japonska vlada, naj podaljšajo prepoved blagovnega izvoza v Kitajsko, ki se še nahaja pod oblastjo maršala Čangkajška.

Nemci na Madžarskem. Minulo nedeljo so imeli Nemci v Madžarski zborovanje, na katerem je poslovodja njihove kulturne zveze uvodno navajal, da je doslej od 750.000 Nemcev organiziranih 200.000. Zvezin vodja dr. Basch je naglasil lojalnost nemške manjšine napram državi in se vladi zahvalil za možnost ustanavljanja krajevnih organizacij in izdajanja lastnega lista. V kratkem bodo ustanovljene telovadna, pevska in socialna zveza in posebna mladinska organizacija.

Teden v besedi.

Nemčija gradi državno cesto, ki naj bi zvezala Narvik z jugom. Cesta bo dograjena do jeseni.

V minulih bitkah je našlo samo v Rotterdamu skupno 740 civilistov smrt po bombah in granatah.

Angleška vlada je zvišala dohodninski davek za 50 od sto in prometni davek za tretjino dosedanje višine.

Mehiška vlada je uvedla v državi obvezno vojaško službo.

V angleški Indokini je policija arerala vodjo nacionalnih Burmencev Mau-a.

Avstralija hoče zgraditi do leta 1943 2000 letal in izvežbati 57.000 pilotov, istočasno pa ojačiti svojo vojsko na suhem in na morju, tako da bo sama zamogla braniti svojo neodvisnost.

Jugoslavija in Slovaška sta sklenili novo trgovinsko pogodbo, po kateri bosta medsebojno izmenjali blaga v vrednosti 100 milijonov dinarjev.

Po ameriških vesteh svari Gandhi Anglijo, naj se nikar ne obotavlja proglasiti neodvisnost Indije.

Na Japonskem se uveljavlja stranka vladnega šefa kneza Konoye kot avtoritarna državna stranka.

Angleška vlada je sklenila s poljsko vlado v Londonu vojaško pogodbo s sklepom, da se vojna nadaljuje.

Grčija je odkrito nevtralna napram vsakomur, tako je izjavil general Metaxas.

Filipinski otoki so dobili diktaturo. Prezident Quezon je dobil od parlamenta dalekosežna opolnomočenja.

Kanadska vlada je začela ostro nastopati proti osebam, ki ne želijo sodelovanja z Anglijo. Zaprt je med drugimi župan mesta Montreal.

Estonska, Letonska in Litavija so po sklepu vrhovnega sovjetskega sveta postale republike Sovjetske zveze.

V Budimpešti so otvorili nemški dom, koder bo odslej sedež centrale Nemcev v Madžarski.

V Berchtesgadnu je bil otvorjen moderno opremljen hotel, ki bo sprejemal odlične goste vodje rajha.

Anglija se trudi za gospodarski sporazum z Rusijo; londonska vlada je dala svojemu poslaniku v Moskvi zadevna navodila.

Švicarska vlada je prepovedala komunistično stranko.

V oktobru se vrši v mestu New-Delhi konferenca zastopnikov britanskega imperija.

V mestu Königsberg je bil otvorjen 28. nemški velesejem, ki naj dvigne gospodarski promet med Nemčijo in vzhodom.

V Berlinu so se pričeli nemško-italijanski gospodarsko razgovori, ki naj poglobijo blagovno izmenjavo med obema državama.

Poveljnik nemške vojske je imenoval dr. Karla Schaefferja za nemškega komisarja pri francoski narodni banki.

Londonski listi terjajo, naj angleška letala v povračilo za italijanske uspehe v Afriki napadajo Rim.

Nemčija in Švica sta sklenili dogovor glede plačevanja medsebojnih blagovnih dobav.

Šele ko bo strt ves britanski imperij, bo svet imel mir, tako je dejal minister Hess v nedavnem govoru na Dunaju, ko je svečano predajal mesto pokrajinskega vodje Dunaja bivšemu vodji Hitlerjeve mladine Balduru v. Schirach.

Ameriški finančni minister Morgenthau računa, da bodo imele Zedinjene države v tekočem letu 5.7 milijard dolarjev primanjkljaja, ki bo z davki na vojne dobičke le delno krit.

V Južni Afriki se množijo tajinstvene eksplozije in požari.

V municijski tovarni pri mestu Piacenza v Italiji je prišlo do hude eksplozije, ki je zahtevala 39 smrtnih žrtev in več sto ranjencev.

Na grško-albanski meji je bil umorjen vodja albanskega iredentizma Daut Hoggia. Razburjenje v Albaniji je veliko.

Iz naše države

Führerjeve čestitke dr. Kruppu.

Kruppova orožarna je po obsegu in kakovosti proizvodov edinstvena na svetu. Njen poslovodja je dr. Krupp von Bohlen und Halbach, kateremu je vodja izrazil preteklo sredo ob priliki njegovega 70. rojstnega dneva na njegovem domu v Essenu osebno svoja voščila. Istočasno je izročil vodja dr. Kruppu v počastitev njegovih zaslug za narod in državo zlati častni križec narodnosocijalistične stranke. Ob tej priliki je bil dr. Krupp deležen še drugih visokih odlikovanj in počastitev.

Važne spremembe na vodilnih mestih.

Po kanclerjevi odredbi preide v Alzaciji, v Loreni ter v Luxemburgu vsa uprava civilnega značaja iz rok vojaških oblasti v oblast šefov civilne uprave, ki so neposredno podrejeni führerju. Führer je imenoval v Loreni državnega namestnika in pokrajinskega vodjo Josefa Bürckel, v Alzaški pokrajinskega vodjo Roberta Wagner in v Luxemburgu pokrajinskega vodjo Simona za šefe civilne uprave. Istočasno je dobil Dunaj v osebi dosedanjega voditelja nemške mladine Baldura von Schirach novega pokrajinskega vodjo. Za državnega vodjo mladine pa je kancler imenoval Arturja Axmanna, enega najbolj uspešnih sodelavcev Baldura von Schirach.

„Dvorana narodov“.

Posebnost letošnjega dunajskega velesejma bo vsekakor razstavna dvorana narodov. V njej bo imelo 13 evropskih držav svoje reprezentativne razstave: Italija, balkanske države, Turčija, Nizozemska, Danska, Švica, Norveška in Švedska. Kljub enotni dvorani bo vsem državam dana možnost, da bo prišla na razstavi pestrost in svojstvenost vseh razstavljajočih držav do polne veljave. Dunajski velesejem traja, kakor smo že poročali, od 1. do 8. septembra.

Zboljšanje oskrbe vojnih žrtev.

Oskrba vojnih žrtev, ki je bila na novo urejena, vsebuje bistvene spremembe na boljše. Predvsem je važno, da je vsem uradom, ki vodijo in upravljajo oskrbo vojnih žrtev, naročeno, da ukrenejo vse potrebne mere glede oskrbovanja pravočasno na lastno pobudo in naj ne čakajo na predloge.

Vesti iz Jugoslavije

Nemci in nemščina v Jugoslaviji.

Za nemško gimnazijo v Novem Vrbasu se je že prijavilo do 300 dijakov in bodo z novim šolskim letom že otvorjeni vsi razredi. — Ureditev nemškega šolstva v Hrvatski je izzvala v javnosti zadoščenje in so z ureditvijo, ki dovoljuje nemški razred za vsakih 30 nemških otrok, zadovoljni tudi Nemci. — Z novim šolskim letom se bo na vseh jugoslovanskih srednjih šolah začenši s 1. razredom poučevala nemščina kot obvezni predmet. Francoščino, ki se bo poučevala s 3. razredom, nadomesti kasneje italijanščina. S to šolsko reformo hoče prosvetni minister poudariti važnost kulturnih in gospodarskih tiskov med Jugoslavijo in Nemčijo ter Italijo.

Senator Grassl odlikovan.

Nemški poslanik v Belgradu je po svojem zastopniku dr. Gertu Feine na slovesen način predal senatorju dr. Grasslu, voditelju in zaslužnemu delavcu med nemško manjšino v Jugoslaviji, zlato plaketo zavoda za inozemske Nemce v Stuttgartu. Senator Grassl se je za darilo zahvalil in dejal, da bo ostal to, kar je, in da bo do zadnjega diha delal za dobrobit Nemcev v Jugoslaviji.

Jesenice dobijo bolnišnico.

Preteklo soboto je bila na Jesenicah za vso Gorenjsko pomembna slovesnost. Blagoslavljali so temeljni kamen za novo bolnišnico, ki jo gradi krajevna bratovska skladnica. Zgradba nove bolnišnice, ki bo imela okrog 130 postelj, bo veljala nekaj nad 12 milijonov dinarjev. Bolnišnico gradi vzajemnost 5000 članov Bratovske skladnice na Jesenicah, početna dela hitro napredujejo in bo stavba do jeseni že pokrita. Ž njo bosta dobila jeseniški delavski okraj in Gorenjska najmodernejšo bolnišnico v Sloveniji.

Nova zračna proga Dubrovnik — Bar — Podgorica.

Pretekli ponedeljek so začela voziti prometna letala na progi Dubrovnik—Bar—Podgorica. Prvi avion na tej progi je vodil znani letalec Striževski. Proga ima zvezo z Belgradom, Sarajevom in Zagrebom.

Podlistek

Prosto po I. U.

Črni Jurij.

Odlomek iz srbske zgodovine.

(8. nadaljevanje.)

Alij postaja nepotrpežljiv in oči njegove so jele od jeze postajati ognjene.

„Tako se spoštujejo moja povelja?“ zaškriplje z zobmi in potegne za zvonec.

Kmalu vstopi služabnik, bil je bled, oči njegove so kazale obupno bojazen, in bil je tako pripognjen, kakor bi hotel kozle metati.

„Kaj je Agic?“ grozi se poveljnik. „Zakaj me ne ubogaš? ali hočeš, da tvojo trmasto bučo predse položim!“

„Proč je z mano“, odgovori služabnik s tužnim glasom.

„Kje je Milenka?“ zagrmi Alij.

„Proč, zginila je, ni je več, zgubila, zbežala je!“ toži suženj.

„In srbska deklica?“ kriči janičar.

„Tudi proč, vse je proč!“ jeclja služabnik.

„Izdajalstvo!“ zavpije Alij, skoči po konci, grabi po sablji ter se postavi k Agicu, čepečemu na tleh.

„Idi z mano, suženj!“ mu ukaže. „Deklini morati biti še med zidovjem ali pa sta si na zidovju polomili kolena; če ju ne najdeva, denem te ob glavo.“

Služabnik vstane ter hiti za svojim gospodom, kateri je bil že blizu glavnih vrat, da poizve po ubežnih deklicah.

Straža svojega višjega po vojaško pozdravi.

„Kje je Ahmet Seir?“ vpraša poveljnik.

„Alah naj vas obvaruje in blagoslovi, vaša milost“, odgovori straža; „pred eno uro sem videl svojega častnika iti skozi vrata, ali se še do sedaj ni vrnil.“

Razkačen beži Alij v poveljnikovo stražnico; v tej leži Ahmet Seir na slonjači, na kateri se jezno in bojazljivo valja.

„Kaj se je zgodilo?“ zagrmi nad njim Alij.

„Se to imenuje marljivost v službi in pokorščina? Je stražna služba na trdnjavi kaka otročarija?“

Janičarski poveljnik pričakuje odgovora; v svoji jezi ne zapazi, da je Ahmet zvezan in da ima usta zamašena.

Na enkrat potegne sabljo in hiti proti častniku.

Agic je stal blizu vrat in zapazi hitro, da je življenje njegovega prijatelja v nevarnosti, kajti dobro je poznal divjo naravo svojega gospoda in znano mu je bilo, če vidi enkrat kri, kdo drugi pade njemu v žrtvo nego njegovo življenje? Služabnik vidi brzo, da je njegovo kakor Ahmetovo življenje v nevarnosti; mahoma je bil storjen njegov namen.

Kakor žoga se zmuzne Agic po preprogah pod noge togote se penečega poveljnika in prej da je ta zamogel častnika smrtno raniti, pade že na glavo.

Sablja mu zarožlja iz rok na tla; predno zamore vstati, zveže ga tudi v tacih stvareh dobro izurjeni služabnik.

Brzo se poda Agic k Ahmetu, ga odveže in vpraša, kaj je sedaj storiti.

„Usmrtiti morava krvoločnika“, odgovori častnik.

„Zadosti dolgo časa smo bili njegovi sužnji in dosti dolgo smo trpeli pod njegovo krutostjo.“

Po teh besedah pobere na tleh ležečo načelnikovo sabljo in hoče dovršiti svoje delo.

Alij škriplje z zobmi in razkačen skuša raztrgati svilnate motvoze, s katerimi je imel zvezane roke in noge, toda zastonj, kajti silna njegova moč jim ni bila kos in kmalu je uvidel, da se bliža njegova zadnja ura.

Ker sam nikdar nikomur ni prizanesel, tudi od drugih ni mogel pričakovati milosti, posebno pa od teh sovražnikov, katera sta vedela, da sta s tem dejanjem zapadla smrti.

Ko mu že Ahmet hoče zadati smrtni udarec, zakliče mu njegov prijatelj: „Stoj!“ in še dalje pravi, „povedati ti imam še nekaj.“

Ahmet odloži na to bleščeče orožje.

Agic pa mu potem namigne, da se naj poda z njim v kot stražnice.

„Reciva mu, da si zamore ohraniti življenje“, zašepeče služabnik častniku, ko prideta do namenjenega kraja.

„Čemu?“ vpraša ga Ahmet tiho.

„Najprvo naj podpiše košček papirja, na katerem izvoli tebe svojim naslednikom“, reče Agic. „Na ta način odvrneva od sebe sum in ljudstvo bo mislilo, da se je Alij vsled višjega povelja — zadavil sam.

Vsaj ti je znano, da imajo janičarski načelniki pravico, da si pred svojo smrtjo ali pred bitko imenujejo naslednika.“

Ta predlog je tudi častniku povšeči.

Iz predala izvleče torej kos papirja in črnilo, haremski uradnik pa napravi hitro kratek zapisnik. V kratkem je bilo delo dovršeno in Agic se vrne k zvezanemu Aliju.

„Poslušaj me, načelnik“, prične Agic. „Smrti se moreš rešiti le z enim pripomočkom, se ga li hočeš poslužiti?“

Ves razjarjen in obupan pogledúje Alij govornika.

(Dalje sledi.)

Novi jugoslovanski proračun bo znašal po izjavi finančnega ministra dr. Šuteja 14 milijard 708 milijonov in bo za 2 milijardi 380 milijonov višji kot lanski.

Nove šole v Vojvodini.

Donavska banska uprava je dala podporo za dograditev šolskih zgradb v 85 občinah donavske banovine. Od tega bo zgrajenih šest novih poslopij v raznih mestih banovine, ostale pa na deželi.

Avtomobilska cesta ob obali Jadranskega morja.

V dveh letih bo dograjena avtomobilska cesta od Sušaka do Dubrovnika. To bo edinstvena avtomobilska cesta v Evropi in pomembna zlasti v tujskoprometnem oziru. Vsak kilometer te ceste bo veljal približno en milijon dinarjev.

Širom naše zemlje

„Božja martra."

Koliko križev je posejanih na tej naši zemlji, križev na razpotjih, v vaseh, na krajih nesreč, križev v hišah, v kapelicah, križev na grobovih. Ne tistih iz mestnih kram, pozlačenih in umetno lakiranih, marveč grobo stesljanih po domačem vaškem umetniku, ki je v križu upodobil še svojo vernost in globino in kos svojega mehkega slovenskega srca. Ob takem križu sem začel verovati v svojo domovino, v iskrenost podeželja in končno še v — življenje.

Posebno enega križa iz svojih mladostnih let se spominjam. Stoji sredi polja na razpotju, dvignjen nad razprostrano ravnino se razgleduje naokoli, kakor bi blagoslavljal delo in rast. Tesan tram navpik in drug počez, nadenj strešne deščice v varstvo. Nič umetniškega ni na njem, le božja martra ima v trpečem, krvavečem obrazu nek čudovit, veličasten izraz spokojnosti in brezmejne dobrotljivosti. Je na križanem Kristusu nekaj božjega.

S tihim spoštovanjem smo hodili dečaki mimo njega, utihnil je ob njem sleherni otroški krik in vik. V jutranjem svitu se je pred njim odkrival mnogoter postaven gospodar, pobožno so se pred znamenjem križale ženice, mnog hvaležen vzdih utrujenih možakov, idočih v večer ob visoko naloženem vozu domov, je hitel predenj. V jesen so se pred križem moško zresnili obrazi razboritih pastirčkov, pasočih na njivah vaško čredo. V sobotnih večerih so se od nekod znašle deklice z venci in krasile martro z rožami za Gospodov dan. In ko je v zimi pokrival vse polje beli sneženi prt, se je sredi ravnine dvigal križ proti nebu, vedno še proseč in blagoslavljajoč do nove vigredi in novega poletja. Pa vse to mi je bilo le nezavestno lepo in sveto in zanj ne bi vedel razlage.

Dijaku mestnih šol mi je bil na svoj način mikaven. Nekdo nam je govoril o lesu, ki ima v narodni umetnosti čudovito kulturno poslanstvo, in nam v prisrčni besedi odkrival narodno dušo v preprosti, a pridušni umetnosti pohištva, kolovratov, panjev, orodja, vozov in križev. S posebnim spoštovanjem sem se odslej odkrival pred „svojim" križem, zroč v martri delo nepoznanega, brezimnega umetnika iz svojega ljudstva in v delu umetnino, ponazorujočo Križanega. Tedaj sem začel verovati v iskrenost podeželja, v krasoto svoje domovine.

Minula so leta. Leta nad in razočaranj, upov in obupov. Ko si mladost in moškost podajata roke in se utrujeno srce vrača z idealnega poleta na zemljo, k stvarnim, otipljivim dejstvom. Ko se človek prvič resno ustraši samote brez očeta in matere in dodobra zave grozote osamelosti. Ko se mu razgrne domovina še v vsej svoji nebogljenosti in siromašnosti, v svojem brezizraznem gorju in svoji pritajeni žalosti. Hlastno sem hitel na dom, le bežno sem se ozrl na svoj križ sredi polja, še odkril se le v nekaki zadregi. A križ, preprosti križ z razpotja ob njivah, je šel za menoj in mi bil venomer pred očmi. Križ z Zveličarjem! S trnjevo krono na okrvavljeni božji glavi, z zijajočo prsno rano, s škrlatno rdečimi znamenji na rokah in nogah, z osramočenim telesom. Z očmi, zročimi vame spokojno, brezmejno dobrotljivo.

Od tistihdob sodim družine, vasi in ljudi po njihovih križih, po križih na razpotjih, sredi selišč, na krajih nesreč, v božjih kotičkih, v kapelicah in na grobovih. Tako čudovito je križ, ki ga nosim sam v sebi, podoben onemu preprostemu sredi njiv, za katerega sem nepoznanemu umetniku hvaležen še danes.

Te božje martre, posejane po naši zemlji, ali niso znamenje naše osebne, podeželske, narodne in duhovne kulture in tudi lahko — nekulture? Meni so!

Klagenfurt — Celovec. V zunanje ministrstvo v Beograd je bil poklican dosedanji generalni konzul kraljevine Jugoslavije dr. Nikodije Jovanovič. Tekom svojega službovanja v Celovcu si je jugoslovanski diplomat vsled svojega ljubeznivega značaja in finega nastopa pridobil velike simpatije. Za novega generalnega konzula kraljevine Jugoslavije je bil imenovan dosedanji generalni konzul v Skadru dr. Stojaković, ki je že nastopil svoje mesto.

Odlok dež. glavarja glede praznikov. Dež. glavar je odredil, da veljajo z ozirom na vojne prilike sledeči cerkveni prazniki kot delavniki: 6. januarij, 29. junij, 15. avgust, 1. november in 8. december.

Letošnji celovški jesenski sejem bo posvečen zgolj zabavi. Sicer običajne razstave odpadejo, zato pa priredi olepševalno društvo s pomočjo firm iz starega rajha od 17. do 25. avgusta nekak zabavni teden. Zabavišča se bodo nahajala na razstavišču ob šentrupertski ulici in bodo nudila posetnikom mnogotero razvedrilo.

Mali nikljasti novci za 50 pf so s 1. avgustom vzeti iz prometa. Narodna banka jih sprejema samo še do 31. avgusta t. l., nakar postanejo neveljavni.

Avto se je prevrnil (Ludmannsdorf — Bilčovs). Naša cesta ne slovi samo po krasnem razgledu, marveč — vsaj pri šoferjih — vsled številnih ostrih ovinkov. Biti mora že dober vozač, kdor jo hoče zmagati v rednem tempu. Posebno hiter in vsled vspona na obe strani nevaren je veliki ovinek pri Krajgarjevem mlinu med Potokom in Bilčovsem. Nedavno se je tam pripetila avto-nesreča. Še posebno smolo pa je imel šofer Traningerjevega tovornega voza, ki spravlja z naših gozdov les na Traningerjevo žago. Vozil je 1. t. m. s precejšno brzino, izgubil na ovinku moč nad volanom, voz se je v hudem zaletu prevrnil v jarek, šofer in njegov spremljevalec sta ostala k sreči nepoškodovana, voz sam pa je bil zdrobljen. Ponj so morali priti z drugim avtom in ga spraviti k mehaniku.

Pod vlak je šel. (St. Jakob i. R. — Št. Jakob v Rožu). Iz nepojasnjenega vzroka je šel v torek 6. t. m. pod vlak 22 letni Janez Štrukelj, pd. Racov na Vazah. Našli so ga na beljaškem tiru strašno razmesarjenega. Pogreb nesrečnega fanta je bil v sredo 7. t. m. Večni mu mir!

Z Zilje. Kakor vsako leto smo tudi letos romali na sveto Ano na Dobrač. Bilo je tudi z drugih strani, predvsem iz Beljaka, vse polno turistov. V obeh kapelicah je bila opravljena ta dan sveta daritev in lepo vreme je povečalo praznično razpoloženje na tej lepi točki naše Koroške. Pod nami so ležale voške senožeti. Mislili smo na pridne kosce in deklete, kako spravljajo v trdem delu seno na domove. Poživljeni smo se podali spet v dolino, da z novim veseljem premagamo vse težave kmetskega življenja.

St. Jakob i. R. — Št. Jakob v Rožu. Knezova družina v Podgradu je izgubila sina-edinca. Zbolel je na notranjem vnetju in zaskrbljeni stariši so mladega Hanjžka, ki je dosegel komaj 15. leto, takoj spravili v beljaško bolnico. Zdravniki so se potrudili na vse načine in poizkusili tudi s transfuzijo krvi, a za malega bolnika ni bilo več leka. Prepeljali so ga minulo soboto domov, kjer je nato izdihnil v maternem naročju. Pogreba se je udeležila velika množica ljudstva, iz Štebna so došli materin bratranec župnik Ožgan, č. g. dekan Schenk pa so v mehkih besedah tolažili strta stariša, naj se veselita svojega angela v nebesih. Zastopana je bila tudi Hitlerjeva mladina. Knezovi družini bodi izraženo naše sožalje, prerano odišli sinko naj počiva v miru!

Ferlach — Borovlje. Pretečeni mesec je tukaj umrl bivši puškarski mojster Martin Mischitz. Dosegel je visoko starost 82 let. Rajni je bil zaposlen skoraj pol stoletja v bivši Ogrisovi puškarni kot obratni mojster. Znan je bil kot marljiv in miroljuben človek ter bil pokopan na domačem pokopališču.

Skupna vaška parna pralnica je postala že v mnogih vaseh pravo veselje gospodinj. Z malim skupnim denarjem se lahko prištedi ogromno časa in dela. Sploh se skupne nabave in naprave kot so stroj za zapiranje konzerv, naprava za izdelavo brezalkoholnega sadjevca, stiskalnica za sadje, naprava za razkužitev semenskega žita in slične naprave jako dobro obnesejo. Po njih bo le še bolj rasla vaška skupnost in soseska zavest.

Naša prosveta

Živeli pijanci!

Takole je govoril mož, ki je obhodil že ves svet in imel dovolj žalostnih skušenj o sadovih pijančevanja.

„Dozdaj ste slišali samo govoriti, kako nevarno je žganje, kako konča moža, ženo, otroke. Toda žganje je tudi dobra stvar in vsaka dobra stvar ima tudi lepe strani. Ker pa se iz žganja rodi pijanost prav tako, kakor se izvali iz jajca pišče, mora biti tudi pijanost dobra in mora imeti dobre strani. Žganje, ali bolje rečeno pijanost, je dobra stvar in ima lepe strani. Daje zaslužka krčmarju in žganjarju. Tudi ranocelnik dobi dela, če pijanec koga udari po glavi ali si sam zlomi nogo, ko v temi tava domov, pade v jamo ali se prekopicne nad kupom gramoza. Brez alkohola bi tudi zdravniki imeli manj dela, zakaj dve tretjini vseh bolezni prihaja od pijančevanja. Pijanost napolnjuje bolnišnice, daje obilo posla pogrebcem. Pijanost daje tudi dela mnogim rokodelcem: steklarju, ko pijanec pobija šipe, mizarju, ko razbija mize in stole, krojaču, ko trga obleko. Pijanost preganja ponočnemu čuvaju dolg čas, daje opravila redarjem in sodnikom. Moji dragi poslušalci, vsakdo izmed nas ve, da ječe, kaznilnice ne rastejo kar iz tal, ampak mnogo stanejo, da se sezidajo in vzdržujejo. Pijanost jih napolnjuje, dve tretjini njihovih prebivalcev sta sovražni družbi treznosti. Predvsem pa daje pijanost ljudem poguma. Ta ali oni bi ne kradel, ropal, moril, ako ne bi imel poguma. Kdo pa mu ga daje? Pijača. Učenec bi ne okral svojega mojstra, pomočnik svojega gospodarja, prodajalec kupovalca, otrok staršev. Mož bi ne goljufal žene, če bi ne dobival v pijanosti poguma. Deček bi ne postal tat, mladenič ne ponočni razgrajač, starček bi ne prikrival ukradenega blaga, če bi mu pijanost ne dajala poguma. Še enkrat rečem: poguma. Če n. pr. beremo, ta se je obesil in so našli žganjarsko steklenico v njegovem žepu, ali drugi se je ustrelil in poleg njega je stal kozarec, moremo sklepati, da sta se poguma za samomor napila iz steklenice, zakaj vsak črviček rad živi. Ali če beremo: mož je v pijanosti pretepel otroke, da so ohromeli, ali osuval nosečo ženo do smrti, takoj vemo, da tak pogum more dajati samo pijanost. Brali smo v časnikih, kako je mati v gostilni dojenca zagnala pod klop, druga v kanal, tretja sinu, ko se je obesil v mlinu, potegnila steklenico žganja iz žepa in se pri njegovih nogah nalivala; četrta je bolnemu možu popila vsa zdravila. Ali nimam prav, če pravim: Ženske niso po naravi tako pogumne, da bi delale take stvari, ko ne bi dobivale od nekod poguma. To prihaja od žganja . . .

Če hočeš biti torej vedno raztrgan, zaničevan, zasramovan, preklet — bodi pijanec!

Če hočeš biti vedno žejen, bolan, slaboten, čemeren, prepirljiv, nezadovoljen, dobiti tresenje udov, rdeč nos in jetiko, živeti brez moči, postati žrtev smrti — bodi pijanec!

Če hočeš biti brezumen, pohajač, v spotiko in pohujšanje soseski; da te stavijo v svarilen zgled drugim in te otroci zasmehujejo — bodi pijanec!

Če hočeš biti slab človek, nehvaležen sin, krut oče, neusmiljen soprog — bodi pijanec!

Če hočeš gledati, da si starši izjokajo oči in ti otroci bolehavi pomrjo — bodi pijanec!

Če hočeš zapraviti denar in se storiti nezmožnega, da bi kaj prislužil; če hočeš omračiti svojo pamet, omajati, zlomiti svojo voljo, zatemniti svojo pamet — bodi pijanec!

Če si hočeš narediti vsakega človeka za nasprotnika, vsakega potepuha za tovariša in si vzeti vsako misel na boljšo bodočnost — bodi pijanec!

Če rad živiš v prepirju in v kregu, ljubiš pretep, se hočeš učiti, kako se skrivnosti izdajajo, kako se kolne, krade in laže — bodi pijanec!

Če si hočeš skrajšati življenje in zgodaj umreti — bodi pijanec!

Če bi kmalu rad umrl brez zavesti ali čisto reven in bi prav gotovo rad prišel v pekel — bodi pijanec!

Spreten zdravnik: „Gospod zdravnik, koliko kil bom pa zgubil, ako se zdravim po vašem navodilu?" — Zdravnik: „To je odvisno od raznih okoliščin. Imel sem bolnika, ki je v enem dnevu shujšal za 25 kil." — Debeluhar: „Oh, kako je to mogoče?" — Zdravnik: „Zelo enostavno, odrezal sem mu nogo."

Tovariša. Tone: „Že teden dni sem suh. Kaj bi ti mislil, če bi sedaj le našel v suknjiču stotak?" — Luka: „Hm, mislil bi, da si gotovo oblekel tuj suknjič."

Točno po receptu. Joka: „Kaj, ali ti je zdravnik spet dovolil piti pivo?" — Šimej: „Da, dva vrčka na dan!" — Joka: „Ampak ti si jih izpraznil nocoj že šest!" — Šimej: „Da, a moraš vedeti, da imam tri zdravnike."

Otroška pamet. Visokošolec pravi pri kosilu svoji sestrici: „Cilka, tako velika si že, pa še zdaj ne znaš jesti!" — Cilka: „Kar pusti me s svojimi pridigami! Mama so mi včeraj rekli, da si se ti tudi šele na univerzi naučil piti."

Ne govori, česar ne razumeš! Žena: „Ne razumem, kako moreš posedati toliko časa v gostilni?" — Mož: „Zato pa ne govori o stvareh, ki jih ne razumeš!"

Po smrti je itak vseeno. Zdravnik: „Prijatelj Tone, nujno ti svetujem, da pustiš pijačo. Vsak kozarec je žebelj več v tvojo krsto." — Tone: „Prava reč! Po smrti mi je pač vseeno, koliko žebljev bo zabitih v krsto."

Naše gospodarstvo

Razdolžitev najemnikov.

Kakor je bilo predvideno že v avstrijskem razdolžitvenem odloku, so stopila z novim odlokom z dnem 12. julija t. l. natančnejša določila glede razdolžitve najemnikov v veljavo.

Po teh pride razdolžitev vpoštev samo za najemnike kmečkih, gozdarskih in vrtnarskih podjetij in sicer tudi za tiste, ki imajo poleg najete še svojo lastno posest. Vendar pa mora najeta posest presegati lastno. Najemniki, ki so prevzeli najeto posest šele po 8. majniku 1938, za razdolžitev ne pridejo v poštev.

Razdolžitvena akcija se uvede le na lastno prošnjo najemnikovo in sicer je treba prošnjo vložiti najkasneje do 31. decembra 1940 pri pristojnem razdolžitvenem uradu (Landstelle) v Celovcu. Predpogoji za uspešno rešitev prošnje so trojni: 1. prosilec mora biti res pomoči potreben, tako da bi brez pomoči sploh ne mogel izbresti iz dolgov in bi njegovo podjetje bilo v nevarnosti; 2. posestvo mora biti sploh za akcijo sposobno, to se pravi da ne sme biti tako zadolženo, da bi kljub razdolžitvi šlo v nič; 3. mora biti prosilec pomoči vreden, da po svojih značajnih in gospodarskih sposobnostih jamči za trajni uspeh akcije.

Kakor hitro je razdolžitvena akcija započeta, ostane najemniška pogodba do zaključka akcije v veljavi, tudi če bi med tem z odpovedjo ali brez take časovno potekla. Sleherno sodnijsko ali upniško postopanje je med akcijo brez dovoljenja razdolžitvenega urada prepovedano. Pri razdolžitveni akciji se vpoštevajo vse terjatve, ki so obstojale na dan uvedbe razdolžitvene akcije. Terjatve se načelno izplačajo, če se ne spremenijo v neodpovedljive odplačilne hipoteke. Za izplačanje terjatev sprejme najemnik neodpovedljivo razdolžitveno posojilo, za katero plačuje letno 3% obresti in 2% za odplačilo. V izjemnih slučajih se obrestna mera zniža na 2½% in 1% ali celo na 1½% in 1%. Nadvse važna je nadalje pravica razdolžitvenega urada, da podališa najemniško pogodbo do 31. oktobra 1952 in zniža previsoko najemnino na gospodarsko upravičeno svoto. Vendar tisti najemniki, ki bi hoteli samo podaljšati pogodbo in znižati najemnino, nimajo pravice do razdolžitvene akcije. Prisiljeno podaljšanje pogodbe in znižanje najemnine bosta šele mogoči, ko bo uvedena zakonska zaščita najemnikov iz starega rajha tudi v Vzhodni marki.

V slučaju, da zabrede radi razdolžitvene akcije najemnika tudi posestnik sam v težkoče, ima tudi on pravico do razdolžitvene akcije in sicer v roku, ki ga v tem slučaju predpiše razdolžitveni urad. Če sta i najemnik i posestnik v razdolžitveni akciji, se izvede najprej razdolžitev najemnikova in nato šele posestnikova.

Kmečka organizacija na dunajskem velesejmu. Kakor druga leta bo tudi letos jeseni kmečka organizacija močno zastopana na razstavi. Času primerno bo pokazala v prvi vrsti različne načine konzerviranja krompirja, zelenjave in sadja, nadalje bo dajala tudi nasvete za okusno pripravo jedil iz sredstev, ki so trenutno na razpolago. Mali vrtnarji bodo imeli priliko pogledati načine zboljšanja zemlje, gospodinje predvsem oni oddelek, kjer se bo kazala izdelava novih oblek „brez pik“, gospodarje bodo seveda v prvi vrsti zanimali moderni gospodarski stroji, medtem ko bo sadjarjem na razpolago pravcata sadjarska šola. Nadvse zanimiva pa bo „skupna vaška pralnica“, ki bo stalno v obratu. Stalne kino-predstave bodo prikazovale slike iz kmečkega življenja.

Prodaja žrebet v letu 1940. Da se uredi prodaja žrebet in pregleda tozadevni trg, so predvideni posebni tržni dnevi, na katerih se bodo žrebeta pregledala, ocenila in tudi kupovala in sicer s kupno predpravico. Člani konjerejskih organizacij so primorani, da pripeljejo predpisani dan žrebeta, ki jih mislijo prodati. S seboj je treba prinesti pokolenske listine, v prvi vrsti seveda oproščevalno listino (Befreiungsschein) za kobile onih žrebet, ki so vpisane v seznam. Istočasno se bodo ocenjevali tudi konji, ki so za rejo, in mladi konji. Za žrebeta so določene sledeče najvišje cene: razred I 1100.— RM, razred II 900.— RM, razred III 700.— RM, razred IV 500.— RM. Za letnice se sme zahtevati za razred I 1600.— RM, razred II 1300.— RM, razred III 1000.— RM, razred IV 700.— RM, dve leti stari konji stanejo: razred I do 2500.— RM, razred II do 1800.— RM, razred III do 1400.— RM, razred IV do 1000.— RM. Cena tri do devet let starih konj pa znaša: razred I do 3500.— RM, razred II do 2500.— RM, razred III do 1800.— RM, razred IV do 1200.— RM. Pri žrebetih se zviša cena mesečno za 40.— RM oziroma po štirih mesecih za 30.— RM. Vse cene veljajo za eno leto. Dovoljeno je ceno zvišati do 20%, če je garantirana brejost kobile.

Vojaški konji za kmete! Vojaščina se je odločila, da odda kmetom večje število konj, da spravijo laže vse pod streho. Konje prevzamejo deželne in okrajne kmetijske organizacije, ki jih potem prodajajo po ceni od 700 do 900 RM. Dobi jih seveda samo tisti, ki ima v rokah potrdilo nujnosti (Dringlichkeitsbescheinigung).

Na setev ozimnega žita je treba že sedaj misliti. Le temeljita predpriprava jamči za dobro rast in bogato žetev. Takoj po žitu preorjemo strnišče, ker s tem preprečimo, da tla preveč ne usahnejo, nadalje očistimo na ta način zemljo plevela. V deževnih letih, kakor je letos, je predvsem važno gnojenje. Nikakor pa ne zadostuje samo hlevski gnoj, ampak je treba gnojiti tudi z umetnimi gnojili. Kakovost zemlje, dosedanji poljski sadež, za posetev predvideno novo žito in končno še strokovnjaška preiskava tal bodo odločili, ali naj gnojimo z dušičnimi ali s kalijevimi oz. fosfornimi gnojili.

Zemljiška lastninska statistika iz leta 1937 se bavi tudi s cerkvenim premoženjem in takim drugih veroizpovedi. Po tej znaša skupna zemljiška last vseh veroizpovedi v starem rajhu 703.539 ha zemlje. Od teh odpade 444.200 ha na evangelijsko in 257.100 ha na katoliško veroizpoved, medtem ko je bilo 289 ha v rokah judovske in 1950 ha v rokah drugih konfesij.

Skrbimo pravočasno za dobro seme! Kdor ima slabe posevke in staro, malovredno seme, mora že sedaj misliti, kje si nabavi dobro seme za ozimne setve. Če mu je znan v bližini kmet, ki ima dobro pšenico ali rž ali morda tudi ječmen, se bo obrnil nanj. Ako pa nima priložnosti za tovrstno nabavo semena, naj se obrne na kmečko organizacijo.

Zadnja jeseni — prva spomladi. Marsikdo ne zna strnišča po ovsu prav in koristno izrabiti, tako da leži včasih prazno do jeseni. Marsikomu pa je tudi na tem, da nakosi spomladi čimprej zadosti tečne in zelene krme. V tem slučaju bi svetovali **ozimno grašico,** ki jo sejemo na ovsišče v drugi polovici avgusta, pomešano z ozimno ržjo. Na mernik posejemo do 12 kg ozimne grašice in 16 kg rži. Posebnega gnojila ni treba, vendar je jako dobro, če vsaj nekoliko gnojimo s fosfornimi gnojili. Jeseni, navadno sredi oktobra nakosimo že obilo ozimne grašice. Seveda ne smemo pred zimo prenizko kositi, ker je potrebno, da se korenine okrepijo. Spomladi nam da ozimna grašica že 14 dni pred rdečo deteljo prvo zeleno tečno krmo. V grašično strnišče pa v drugi polovici maja z najboljšim uspehom sadimo še pozni krompir, ki popolnoma doraste in dozori ter je navadno celo boljši kot na drugih njivah.

Celovške cene za svinje, veljavne do 21. sept. 1940. A (150 kg in več) 120 do 122, B1 (135 do 149.5 kg) 118 do 120, B2 (120 do 135 kg) 116 do 118, C (90 do 119.5 kg) 105 do 114, D (80 do 89.5 kg) 105 do 114, E (60 do 79.5 kg) 104, pod 60 kg 104, pitane svinje 120, druge 108, merjasci 108 pf za kg žive teže. Cene za govejo živino ostanejo nespremenjene.

Zanimivosti iz vsega sveta.

Dobrudža.

Dobrudža, ki je romunska pokrajina na desnem bregu Donave v njenem iztoku v Črno morje, se zadnje čase pogostokrat imenuje v zvezi z ureditvijo odnošajev med Romunijo in Bolgarijo. Bolgarska vlada je že večkrat izrazila svojo težnjo po mirni vrnitvi Dobrudže k Bolgariji, češ da je to po narodnosti povsem bolgarska dežela. Za to bodo naslednja izvajanja tudi našega bravca zanimala:

Kadar je govor o bolgarskih težnjah za Dobrudžo, je mišljen samo njen južni del, tisti, ki se je do zaključka balkanske vojne nahajal v okviru bolgarske države. Vsa Dobrudža, severna in južna, šteje po romunski statistiki od dne 1. januarja 1940 923.000 prebivalcev, od katerih jih je 207.688 Bolgarov. Toda Bolgari žive pretežno v južnem delu Dobrudže, kjer tvorijo kompaktno večino, ki dosega skoraj 80 odstotkov vsega prebivalstva.

Vprašanje Dobrudže se je prvič pojavilo v mednarodnopravnem življenju na Berlinskem kongresu l. 1878. Takrat je bil severni del dobruške pokrajine odtrgan proč od Bolgarije in prideljen Romuniji. Zanimivo je to, da je takrat romunski parlament sam slovesno protestiral proti temu, da bi se severni del Dobrudže priključil Romuniji, češ da se ne plača, da bi zaradi tega nastalo „večno sovraštvo med Bolgarijo in Romunijo“. Toda kongres je imel svoje politične razloge in je ostal pri svojem sklepu, da se severna Dobrudža odtrga od Bolgarov in priključi Romuniji. En razlog je bil tudi ta, da so velesile hotele Romunijo, ki je morala Besarabijo odstopiti Rusiji, oškodovati z Dobrudžo.

Južni del Dobrudže pa je še ostal pri Bolgariji vse do l. 1913, ko je bil tudi ta odtrgan in priključen k Romuniji. Južna Dobrudža, ki meri 7695 kv. km, je takrat štela 282.130 prebivalcev, med katerimi je romunska statistika sama naštela samo 6348 Romunov. Ostali so bili po veliki večini Bolgari. Le nekaj malo je bilo Turkov, Tatarov in Nemcev.

V Bukareškem miru, sklenjenim med Romunijo na eni, Nemčijo, Avstrijo in Bolgarijo na drugi strani, je južna Dobrudža prišla spet pod Bolgarijo, toda samo za kratko časa, kajti mir, sklenjen l. 1920. med zmagovitimi zavezniki in premaganimi osrednjimi velesilami, pri katerih je bila tudi Bolgarija, je odredil, da pride Dobrudža spet pod Romunijo. (Mirovna pogodba v Neuilly.)

Romunija si je v zadnjih 20 letih močno prizadevala, da bi južni Dobrudži dala romunski narodnostni značaj in da bi posest te pokrajine zavarovala. Trudila se je, da bi v južni Dobrudži naselila čim več romunskega življa. Najhujše je bilo l. 1923, ko je romunska vlada tamkaj naseljevala številne soplemenjake, ki so zapuščali Macedonijo in se vračali v materno zemljo. Večina med njimi je bila poseljena po južni Dobrudži.

Bolgarska statistika navaja, da živi v južni Dobrudži kljub zgoraj navedenim neprilikam bolgarske narodne manjšine, še vedno 200.000 Bolgarov v južnem delu Dobrudže. Ista številka se nahaja tudi v velikem leksikonu Brockhaus iz leta 1933, ki na podlagi romunskih virov priznava, da dosega bolgarska narodna manjšina v vsej Romuniji do 350.000 duš. Romunski viri iz najnovejših časov priznavajo, da živi v vsej Dobrudži 923 tisoč ljudi, od katerih jih je 207 tisoč Bolgarov. Ker pa v severnem delu Dobrudže, ki pripada že od Berlinskega kongresa dalje, torej dalje kakor 150 let, Romuniji, Bolgarov ni veliko, izhaja iz tega, da romunska statistika sama priznava, da je južni del Dobrudže po narodnosti povsem bolgarski, kar odgovarja bolgarskim trditvam, ki pravijo, da je samo ena petina prebivalstva v južni Dobrudži nebolgarska.

Najnovejši dogodki v južnovzhodni Evropi govorijo zato, da se bosta Romunija in Bolgarija med seboj mirno pobotali in da bosta svojo mejo v Dobrudži tako preuredili, da bo krivica, ki jo je Bolgarija utrpela l. 1913., ko je morala tuji državi izročiti skoraj izključno bolgarsko deželo, popravljena, in da bo na tem delu Balkana zavladalo spet prijateljstvo, ki bo najbolje jamčilo za mir.

Zadnji Amerikanci zapuščajo Evropo. Te dni je ameriška ladja za prevoz čet „American Legion“ odplula iz Newyorka v Petsamo, da prevzame tam ameriške državljane, ki so ostali v severni Evropi. S to ladjo bo potovalo tudi več ameriških poslanikov iz Severnih držav. Skupno se bo s to ladjo vrnilo nad 600 Amerikancev in to okoli 200 iz Norveške, 200 iz Švedske in 200 iz Litve.

13 nevest in samo en ženin. Župniku v nekem malem mestecu države Missouri so pred začetkom maše sporočili, da bi se neki mlad par rad poročil. Župnik je dejal, naj počakata, da bo maša končana. Ko je nehal brati mašo, je izpred oltarja dejal: „Oni, ki se žele poročiti, naj stopijo pred oltar!“ Na ta poziv je stopilo pred oltar nič manj kakor 13 žensk, ki so očitno napačno razumele župnika, — in samo en moški . . .

Bretonci so dobili samoupravo. V splošnem se je doslej mislilo, da je Francija v narodnostnem pogledu enotna država. Toda temu ni tako. Tudi Francija ima narodne manjšine, med katerimi štejejo Bretonci nad 1 milijon ljudi. Njih domovina je Bretonija, francosko Bretagne, to je v glavnem polotok v severozapadnem delu Francije, med Kanalom in Atlantskim oceanom. Bretonski jezik, ki mu sami pravijo aremorski ali armorikanski, je eden najstarejših evropskih jezikov in spada v skupino keltskih jezikov, ki jih govorijo sorodna plemena v angleškem Walesu in Cornwallisu. Nemške oblasti so sedaj priznale Bretoncem, ki se že stoletja borijo za svojo narodno samostojnost, narodno samoupravo.

Bagdadska železnica dograjena. Gradnja te znamenite železnice, ki so jo začeli pred 50 leti in ki so jo spremljale neštete intrige, razne vojne in sabotažni akti, je zdaj končana in je tako omogočena 2400 kilometrov dolga, neprekinjena železniška zveza od Zlatega roga v Turčiji pa do Basre v Perzijskem zalivu. Prvo pobudo in načrte za gradnjo bagdadske železnice je dal proti koncu preteklega stoletja direktor nemške banke Georg von Siemens.

Previdnost. Žena: „Zakaj si pa izrezal iz časopisa tisti članek: Kako postanem sto let star?“ — Mož: „Zato da ga tašča ne bo videla!“

Odgovornost. Odjemalec: „Kdo je v tej trgovini odgovoren?“ — Učenec: „Ne vem, kdo je odgovoren, toda zaušnice vse jaz dobim.“

Dobro opravičilo. V šoli so dobili nalogo: Naš očka. Dolfej in Janko hodita v isti razred. Njuni nalogi sta bili skoraj dobesedno enaki. Učitelju to seveda ni prav in vpraša: „Janko, kako da je tvoja naloga skoraj povsem enaka Dolfejevi?“ — „Najbrž zato, ker imava oba istega očeta.“

Moder svet. Oče: „Tine, ti si še mlad, pa ne veš, da mora imeti vsak človek za pametno življenje dve glavni lastnosti.“ — Tine: „Kateri sta to?“ — Oče: „Značaj in modrost.“ — Tine: „Kaj je to: značaj?“ — Oče: „Značajen je, kdor v življenju redno izpolni, kar je obljubil.“ — Tine: „In kaj je modrost?“ — Oče: „Modrost je, da nikdar nikomur ničesar ne obljubiš.“

Otroški jezik. Tonček je dobil od strica za god orglice. Ko pride stric spet na obisk, se mu Tonček spodobno zahvali za darilo. Stric: „Kaj bi se zahvaljeval za tako malenkost!“ — Tonček: „Tudi jaz tako mislim, pa je mama na vsak način hotela, da se ti moram zahvaliti.“

Urednik: Dkfm. Vinko Zwitter, Klagenfurt, Achatzelgasse 7. — **Založnik:** Politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem. — Tiskarna J. Leon sen., Klagenfurt, Domgasse 17.
Veljavna je inseratna tarifa 1.